

Adviescollege Verloftoetsing TBS
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Jaarverslag

2015

Jaarverslag

2015

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Hoofdstuk 1 Kerntaak	
1.1 Inleiding	7
1.2 Aantal adviezen in 2015	7
1.3 Toelichting negatieve adviezen	8
1.4 Adviezen met voorwaarden	9
1.5 Beslissingen namens de minister	10
1.6 Doorlooptijden	11
1.7 Incidenten	11
Hoofdstuk 2 Werkprocessen	
2.1 Commissievergaderingen	13
2.2 Collegevergaderingen	13
2.3 Ondersteunend bureau	13
Hoofdstuk 3 Overige activiteiten	
3.1 Lerende verlooppraktijk	15
3.2 Congres 22 september 2015	15
3.3 Onderzoek	16
3.4 Communicatie	17
Bijlage Samenstelling Adviescollege Verloftoetsing TBS	

Inleiding

Sinds 1 januari 2008 toetst het Adviescollege Verloftoetsing TBS alle door de Forensisch Psychiatrische Centra ingediende aanvragen voor verlof van tbs-gestelden. Het gaat daarbij om vier soorten van verlof: begeleid verlof, onbegeleid verlof, transmuraal verlof of proefverlof.

Het Adviescollege Verloftoetsing TBS heeft de volgende doelstelling:

‘Het adviescollege stelt zich ten doel een onafhankelijke inhoudelijke toets van alle verlofaanvragen binnen een redelijke termijn te waarborgen en daarover een gedegen advies uit te brengen aan de minister. Hierbij betreft het adviescollege alle (recente) beschikbare informatie op het gebied van risicotaxatie en levert het adviescollege een inhoudelijke bijdrage aan de lerende verlofpraktijk.’ Deze doelstelling is geformuleerd naar aanleiding van het Besluit van de Staatssecretaris van 27 september 2007, houdende de instelling van het Adviescollege Verloftoetsing TBS (verder te noemen: het Besluit).¹

Het adviescollege bestond in 2015 uit een voorzitter, elf forensisch psychiaters en psychologen, drie juristen en twee wetenschappelijk adviseurs. De gedragsdeskundigen zijn voorgedragen door GGZ Nederland, de Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's) en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP). De juristen komen uit de rechterlijke macht. Het adviescollege wordt ondersteund door een bureau, bestaande uit de secretaris van het college (tevens hoofd van het bureau), twee plaatsvervangend secretarissen en twee ondersteunend medewerkers.

In artikel 13 van het Besluit is bepaald dat de voorzitter van het college elk jaar een jaarbericht uitbrengt over de algemene bevindingen van het college naar aanleiding van de werkzaamheden van het voorafgaande jaar.

Het voorliggende jaarbericht is het resultaat van dit voorschrift en bevat een overzicht van de belangrijkste activiteiten van het college in het achtste jaar van zijn bestaan. Uiteraard is er de nodige informatie opgenomen over de adviezen die het adviescollege in 2015 heeft uitgebracht, waaronder een beknopte samenvatting van de belangrijkste overwegingen die aan deze adviezen ten grondslag hebben gelegen. Tevens worden de activiteiten beschreven die het adviescollege in 2015 op het gebied van de lerende verlofpraktijk heeft verricht.

¹ Staatscourant 1 oktober 2007, nr. 189, pg. 10.

Hoofdstuk 1

Kerntaak

1.1 Inleiding

Het adviescollege heeft volgens artikel 4 van het Besluit tot taak 'het inhoudelijk beoordelen van alle verlofaanvragen inzake ter beschikking gestelden of anderszins verpleegden die in inrichtingen waar tbs met verpleging ten uitvoer wordt gelegd verblijven en daarover gemotiveerd advies uitbrengen aan de minister'.

Het verlof dat door het adviescollege wordt getoetst, staat in het teken van resocialisatie: de terugkeer van de tbs-gestelde in de samenleving. Een uitzondering hierop wordt gevormd voor tbs-gestelden met een longstay status. Voor een aantal van hen is alleen begeleid verlof op humanitaire gronden mogelijk.

De belangrijkste vraag die het adviescollege telkens dient te beantwoorden, is of het toekennen van verlof aan een tbs-gestelde uit een oogpunt van veiligheid verantwoord is. Het adviescollege past bij dit inhoudelijk oordeel de criteria van de zogenaamde Verlofregeling TBS² toe.

Deze ministeriële regeling behelst een format waaraan iedere aanvraag dient te voldoen en volgens welke de kliniek informatie moet verstrekken over achtereenvolgens:

- de voorgeschiedenis van de tbs-gestelde;
- het indexdelict (het delict dat tot het opleggen van de tbs maatregel heeft geleid);
- het delictscenario;
- de diagnostiek;
- het behandelverloop;
- de risicoanalyse (de klinische overwegingen en resultaten van de risicotaxatie die samen leiden tot interpretatie en weging van de risicofactoren bij verlof);
- het risicomanagement ten aanzien van het verlof;
- het verlofplan.

Het adviescollege beoordeelt op basis van de hiervoor genoemde onderdelen of er een positief dan wel een negatief verlofadvies aan de minister van Veiligheid en Justitie wordt gegeven. Indien het college aanvullende informatie van de kliniek nodig heeft voordat een advies verstrekt kan worden, wordt de aanvraag daartoe aangehouden. Het adviescollege kan tevens voorafgaand aan zijn advisering een zogeheten second opinion laten uitbrengen. Hierbij wordt met tussenkomst van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) aan één of twee deskundigen gevraagd te onderzoeken of het gevraagde verlof vanuit gedragskundig oogpunt verantwoord is, waarna het adviescollege advies uitbrengt.

Op grond van artikel 53, tweede lid van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden heeft de door de minister verstrekte machtiging voor verlof een geldigheidsduur van een jaar en vervalt deze daarna van rechtswege.

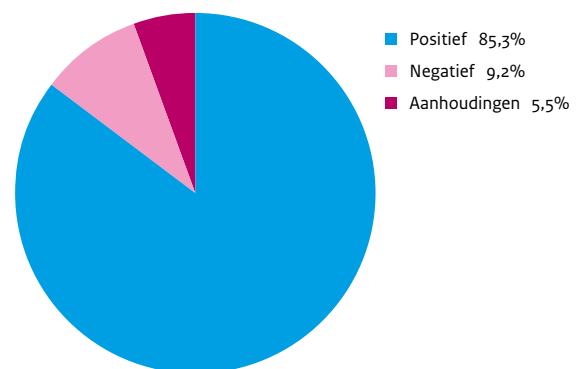
Voor elke tbs-gestelde met verlof moet dus elk jaar een volgende verlofaanvraag worden ingediend en deze wordt dus ook elk jaar door het adviescollege opnieuw getoetst. De beoordeling van een al bestaande verlofmachtiging wordt evaluatie genoemd. De kliniek heeft tijdens de looptijd van de machtiging de mogelijkheid om een wijziging van een bestaand verlofplan aan te vragen. Wijzigingen kunnen onder meer zien op een andere invulling van het verlof, een toename van het aantal overnachtingen of een overplaatsing naar een andere instelling. In een wijzigingsverzoek beschrijft de kliniek op welke wijze deze veranderingen doorwerken in het risicomanagement.

1.2 Aantal adviezen in 2015

In de periode van 1 januari tot 31 december 2015 heeft het adviescollege in totaal 1685 adviezen uitgebracht. In 85,3% van de zaken heeft het college positief geadviseerd ten aanzien van het gevraagde verlof. In 9,2% heeft het college negatief geadviseerd, terwijl 5,5% van de verlofaanvragen (deels) werd aangehouden met het verzoek om aanvullende informatie.

Deze cijfers zien er in schema aldus uit:

Adviezen 2015

In 2014 was 87,6% van de uitgebrachte adviezen periode positief, 6,6% was negatief en 5,8% van de aanvragen werd aangehouden met het verzoek om aanvullende informatie.

Hieronder zijn de aantallen positieve en negatieve adviezen van het college in de periode van 1 januari tot en met 31 december 2015 weergegeven per verlofsoort. De verlofaanvragen die door het adviescollege zijn aangehouden, hebben na ontvangst van de aanvullende informatie geleid tot een positief of negatief advies. Deze zijn meegenomen in deze cijfers.

² Ministeriële regeling voor de verloftoetsing, Staatscourant 2010/ nr. 21597, 31 december 2010 en 2014/ nr. 1581, 23 januari 2014

Begeleid verlof	Positief	Negatief
Nieuwe aanvraag	181 (92,8%)	14 (7,2%)
Evaluatie	246 (97,6%)	6 (2,4%)
Wijziging verlofplan	59 (88%)	8 (12%)

Onbegeleid verlof	Positief	Negatief
Nieuwe aanvraag	146 (79,3%)	38 (20,7%)
Evaluatie	170 (96,6%)	6 (3,4%)
Wijziging verlofplan	96 (91,4%)	9 (8,6%)

Transmuraal verlof	Positief	Negatief
Nieuwe aanvraag	149 (85,6%)	25 (14,4%)
Evaluatie	379 (97,2%)	11 (2,8%)
Wijziging verlofplan	202 (87,8%)	28 (12,2%)

Proefverlof	Positief	Negatief
Nieuwe aanvraag	85 (95,5%)	4 (4,5%)
Evaluatie	39 (97,5%)	1 (2,5%)
Wijziging verlofplan	10 (100%)	0 (0%)

Het totaal aantal positieve en negatieve adviezen uitgesplitst naar soort aanvraag, zoals hierboven vermeld, is hoger dan het totaal aantal uitgebrachte adviezen in 2015 omdat in sommige aanvragen zowel een evaluatie als een nieuwe verloffmarge is aangevraagd en hierover één advies is uitgebracht.

In bovenstaand overzicht zijn eveneens de adviezen opgenomen die het adviescollege ambtshalve aan de minister heeft gegeven. Dit betreft zaken waarin het adviescollege negatief heeft geadviseerd ten aanzien van de gevraagde verloffmarge, maar wel aanleiding zag om ambtshalve positief te adviseren ten aanzien van het verlenen van een lagere verloffmachtiging.

1.3 Toelichting negatieve adviezen

Gelet op voornoemd overzicht is er met name sprake van een stijging van het aantal negatieve adviezen ten aanzien van nieuwe aanvragen voor onbegeleid verlof.

De belangrijkste redenen voor deze negatieve adviezen zijn gelegen in het volgende:

Redenen negatieve adviezen	Frequentie
Incidenten in de afgelopen periode, incidentenanalyse c.q. aanpassing van het risicomanagement ontbreekt	18
Risicotaxatie is ongunstig	12
Betrokkene weigert mee te werken aan (een deel) van de behandeling	7
De diagnostiek is nog niet helder	7
Instabiel functioneren/nog geen behandeling van de grond gekomen	5
Seksuele problematiek is onduidelijk	4
Onduidelijkheid omtrent de inzet van libidoremmende medicatie	4
Delictscenario is onvoldoende helder, vraag of de delictdynamiek c.q. de risicofactoren voldoende bewerkt zijn	4

Gelet op deze stijging in negatieve advisering bij nieuwe aanvragen voor onbegeleid verlof is onderzoek gedaan naar de achtergrond/ kenmerken van deze casussen. Uit dit onderzoek komen de volgende opvallende resultaten naar voren:

- 30 van de 38 tbs-gestelden verblijven al zes jaar of langer in de tbs, gerekend vanaf de datum tenuitvoerlegging tbs-maatregel. 15 van deze tbs-gestelden verblijven zelfs reeds tien jaar of langer in de tbs.
- 20 van de tbs-gestelden hebben reeds in minimaal twee klinieken verbleven.
- 18 van de tbs-gestelden hebben in het verleden reeds eerder beschikt over onbegeleid verlof, waarvan in 11 gevallen zelfs over transmuraal verlof.

Gelet op bovenstaande resultaten, zou voorzichtig geconcludeerd kunnen worden dat de toename van het aantal negatieve adviezen te maken lijkt te hebben met het feit dat er sprake is van een toenemende groep moeilijk te behandelen patiënten in de tbs, welke patiënten al langere tijd in de tbs verblijven, reeds één of meerdere verlofftrajecten hebben doorlopen en waarbij sprake is van veel (ook recente) incidenten en een ongunstige risicotaxatie.

1.4 Adviezen met voorwaarden

Het adviescollege heeft in 2015 in 152 gevallen positief geadviseerd ten aanzien van het verlenen van het gevraagde verlof, maar daarbij één of meer aanvullende voorwaarden gesteld omtrent de uitvoering van het verlof.

In onderstaand overzicht staan de voorwaarden vermeld die in 2015 in een advies zijn opgenomen. Per voorwaarde is aangegeven hoe vaak deze in 2015 in een advies voorkwam. Hierbij wordt opgemerkt dat in één advies meerdere van de hieronder vermelde voorwaarden kunnen staan.

Voorwaarde	Frequentie
Het verlof is beperkt tot een bepaalde stap van het verlofplan	60
Met uitzondering van bepaalde stappen in het verlofplan	19
Voorwaarde van dubbele begeleiding	17
Voorwaarde ten aanzien van mannelijke begeleiding tijdens de verloven	16
De beveiligde of dubbel begeleide fase dient uit minimaal vijf verloven te bestaan	14
Er dient sprake te zijn van een beveiligde en/of een dubbel begeleide fase	10
Specifieke voorwaarde in het risicomanagement	7
Fasering in de opbouw van het verlofplan	3
Het verlof wordt toegekend voor verblijf in een bepaalde voorziening	3
Algemene voorwaarde ten aanzien van de begeleiding	2
Voorwaarde dat betalingsregeling is getroffen voor schadevergoeding	1
Uitzondering ten aanzien van verloven in de woonplaats van het slachtoffer	1
Er wordt een beperking gesteld in de frequentie van de overnachtingen	1
Het verlof wordt toegekend zonder overnachtingen elders	1
Voorwaarde qua tijdsduur van de verloven	1
Voorwaarde ten aanzien van relatiegesprekken	1
Voorwaarde inzake de frequentie van controles op middelengebruik	1

Tevens is gekeken naar de aantallen qua verloftype, ten aanzien waarvan door het adviescollege een nadere voorwaarde is gesteld.

Verloftype	Frequentie
Begeleid verlof	70
Onbegeleid verlof	49
Transmuraal verlof	30
Proefverlof	3

1.5 Beslissingen namens de minister

De gang van een verlofaanvraag ziet er in het kort als volgt uit. Indien de kliniek (het behandelteam) van mening is dat een tbs-gestelde (weer) in aanmerking komt voor verlof, stelt zij een verlofaanvraag op. Deze wordt vervolgens besproken in een interne commissie die het gevraagde verlof toetst. Als deze interne verloftoetsingscommissie akkoord is met de aanvraag wordt deze verstuurd naar de Divisie Individuele Zaken, Verblijf Buiten de Inrichting van DJI. De Divisie Individuele Zaken toetst of de aanvraag voldoet aan alle procedurele vereisten uit de Verlofregeling TBS. Als de stukken in orde en compleet zijn, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het adviescollege. Vervolgens beoordeelt een commissie van het adviescollege de aanvraag in zijn volle omvang aan de hand van de criteria neergelegd in de Verlofregeling TBS. Het advies van het college luidt positief of negatief, waarbij het college aangeeft welke overwegingen aan het advies ten grondslag liggen. Het advies wordt vervolgens verzonden naar de Divisie Individuele Zaken. Namens de minister van Veiligheid en Justitie beslist het hoofd van de Divisie Individuele Zaken of een machtiging voor het gevraagde verlof kan worden verleend. Deze beslissing vindt plaats op basis van een marginale toets. Een negatief advies van het adviescollege moet op grond van artikel 7 lid 1 van het Besluit altijd worden overgenomen. Er kan van een positief advies op beperkte gronden worden afgeweken. Daarvoor moet wel een motivering worden gegeven. Ingeval het hoofd van de Divisie Individuele Zaken negatief beslist na een positief advies van het college is sprake van een zogeheten contraire beslissing. Het hoofd van de Divisie Individuele Zaken kan een contraire beslissing nemen op bestuurlijke, juridische of maatschappelijke gronden.

Het adviescollege heeft in 2015 twee contraire beslissingen namens de minister ontvangen.

- In beide zaken heeft het hoofd van de Divisie Individuele Zaken een aanvraag voor begeleid verlof afgewezen, omdat hij van oordeel was dat de door het AVT geadviseerde verlofvorm (begeleid verlof met beveiliging gedurende de hele verlofperiode in plaats van afname van de beveiliging tijdens begeleid verlof) gecontraïndiceerd was. Bij de invoering van het beveiligd verlof als fase van het begeleid verlof is uitdrukkelijk vermeld dat invoering van de beveiligde fase niet inhoudt dat in een eerder stadium dan voorheen gebruikelijk was verlof wordt verleend. Het is niet de bedoeling geweest om verlof te gaan praktiseren met patiënten voor wie begeleid verlof met de normale begeleiding van één, hooguit twee personeelsleden, te gevaarlijk wordt geacht.

Het hoofd van de Divisie Individuele Zaken heeft daarnaast in twee zaken een extra voorwaarde gesteld aan de verleende verlofmachtiging.

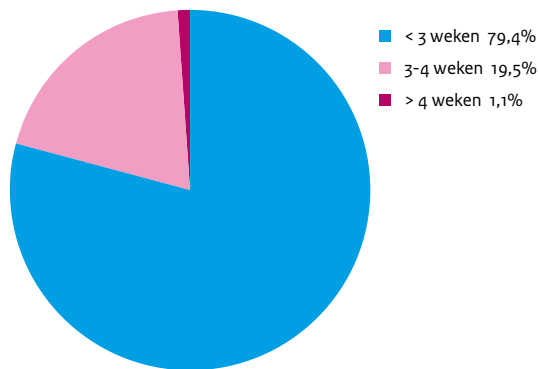
- In een zaak heeft het hoofd van de Divisie Individuele Zaken bij een aanvraag voor begeleid verlof de voorwaarde gesteld dat de verloven altijd dienen te worden begeleid door minimaal één mannelijke begeleider. Er is geen motivering gegeven waarom in deze is afgeweken van de verlofaanvraag en het advies van het adviescollege.
- In een zaak heeft het hoofd van de Divisie Individuele Zaken bij een aanvraag voor begeleid verlof de voorwaarde gesteld van dubbele begeleiding, in verband met het aflopen van de verblijfsvergunning op 9 mei 2015 en het feit dat het risico op onttrekking hierdoor groter zou zijn dan normaal.

1.6 Doorlooptijden

Het adviescollege streeft ernaar om binnen drie weken na ontvangst van een verlofaanvraag een advies te zenden aan de minister. Voor het vaststellen van de doorlooptijd geldt als begin de datum van binnenkomst van de aanvraag bij het adviescollege en als einde de datum waarop het advies aan de Verlofunit wordt verzonden.

In de periode van 1 januari tot en met 31 december 2015 is 79,4% van de verlofaanvragen binnen een termijn van drie weken afgehandeld. Een termijn tussen de drie en vier weken bleek nodig voor 19,5% van de aanvragen en 1,1% werd verwerkt na vier weken. Hieronder staan de percentages in een schema weergegeven.

Doorlooptijd 2015

1.7 Incidenten

In februari 2015 heeft zich mogelijk een ernstig incident voorgedaan tijdens transmuraal verlof, betreffende een patiënt van FPC De Pompestichting. Dit betreft de vermissing en dood van de nicht van de betreffende patiënt. De patiënt is aangehouden als verdachte in deze zaak en hij verblijft momenteel in voorlopige hechtenis.

Daarnaast heeft zich op 1 september 2015 een ernstig incident voorgedaan tijdens begeleid verlof, betreffende een patiënt van FPK Inforsa. De betrokken patiënt heeft zich tijdens een dubbel begeleid bezoek aan zijn familie aan het toezicht onttrokken en vervolgens in een supermarkt een vrouw met een mes gestoken.

Het adviescollege is nog in afwachting van de onderzoeksrapporten in beide zaken. Het adviescollege zal de incidenten afhankelijk van de resultaten van het onderzoek op grond van het incidentenprotocol intern evalueren.

Hoofdstuk 2

Werkprocessen

2.1 Commissievergaderingen

Overeenkomstig artikel 2 lid 3 van het Besluit vindt de behandeling van de verlofaanvragen binnen het college plaats in commissies. Elke commissie bestaat uit drie gedragsdeskundigen, van wie tenminste één psychiater en één psycholoog. De commissievergaderingen worden voorgezeten door één van de drie juristen van het college en worden genotuleerd door de secretaris van het college of diens plaatsvervanger. De commissies hebben een telkens wisselende samenstelling. Per commissievergadering worden in de regel maximaal twintig verlofaanvragen besproken en van een advies voorzien. Er vonden in 2015 per maand gemiddeld zeven commissievergaderingen plaats.

2.2 Collegevergaderingen

Het adviescollege komt gemiddeld twee à drie keer per jaar plenair bijeen. Tijdens deze collegevergaderingen wordt de algemene gang van zaken binnen het college besproken. De agenda wordt door de voorzitter samen met het bureau voorbereid. Het tweede deel van een collegevergadering wordt telkens gebruikt voor het bespreken van inhoudelijke onderwerpen uit de praktijk, desgewenst door het uitnodigen van een externe spreker. Het wordt van essentieel belang geacht om de kennis van de leden ook op deze wijze up to date te houden.

2.3 Ondersteunend bureau

Het ondersteunend bureau van het adviescollege is een kleine ambtelijke organisatie die gelet op de onafhankelijke positie van het college inhoudelijk en functioneel onder de verantwoordelijkheid van de leiding van het college valt, zo volgt uit artikel 6 van het Besluit. Alleen in organisatorisch opzicht is het bureau ondergebracht bij het kern-departement van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het bureau heeft als eerste taak het ondersteunen van de voorzitter en de leden van het adviescollege. Deze ondersteuning geschiedt zowel op administratief en facilitair niveau als op inhoudelijk vlak. Het bureau zorgt onder meer voor het administratief voorbereiden en ondersteunen van de commissievergaderingen en het verzorgen van de verslaglegging van de commissie- en collegeberaads-lagingen. Verder beheert het bureau de registratie van de verlofaanvragen en adviezen en houdt toezicht op de (maximale) duur van de adviesprocedure. En ten slotte bewaakt het bureau de consistentie van de adviezen van het college. Naar buiten toe fungeert het bureau als eerste aanspreekpunt en gesprekspartner voor de diverse ketenpartners en voor belangstellenden.

Hoofdstuk 3

Overige activiteiten

3.1 Lerende verlofpraktijk

De parlementaire commissie Visser heeft in juni 2006 in het rapport 'Tbs, vandaag over gisteren en morgen'³ de term 'lerende verlofpraktijk' geïntroduceerd. Vrij vertaald houdt dit in dat alle professionals in het tbs-veld zich actief inzetten om te komen tot een effectiever verlofbeleid met als gevolg een daling van de aantallen onttrekkingen, ontvluchtingen en incidenten. Het streven is dat door verbeteringen van de verlofpraktijk via een continu professionaliseringsproces de veiligheid van de samenleving wordt vergroot.

De lerende verlofpraktijk speelt ook bij de primaire taak van het adviescollege een rol. Het adviescollege tracht middels de motivering van de individuele adviezen een bijdrage te leveren aan de lerende verlofpraktijk. Het adviescollege streeft er tevens naar om ook in een ruimer verband dan via de individuele adviezen een bijdrage te leveren aan de lerende verlofpraktijk, zoals door het organiseren van seminars en het publiceren van artikelen.

In het belang van de lerende verlofpraktijk heeft in 2015 tevens periodiek overleg plaatsgevonden met de ketenpartners. Zo bestaan er onder andere diverse overleggen tussen het adviescollege en diverse instanties binnen het ministerie van Veiligheid en Justitie, zoals de Directie Sanctietoepassing en Jeugd, de Directie Forensische Zorg (afdeling kwaliteit) en de Divisie Individuele Zaken. Een belangrijk doel van deze overleggen is het tijdig signaleren en bespreken van knelpunten binnen de verlofpraktijk. Daarnaast vindt er jaarlijks regelmatig formeel en informeel overleg plaats met de behandeldirecteuren middels het LBHIV.

De voorzitter van het adviescollege, mr H.G.W. Stikkelbroeck, heeft gedurende het eerste half jaar van 2015 (kennismakings)bezoeken gebracht aan alle FPC's. Het doel van het bezoek was naast kennismaking tevens uitwisseling van ideeën, problemen en ervaringen. Een belangrijke uitkomst van de bezoeken was de evaluatie-c.q. opleidingsdag welke op 14 oktober 2015 in Wolfheze heeft plaatsgevonden over de toepassing van de Verlofregeling en het bijbehorende verlofformat ten behoeve van de FPC's. Deze dag is in samenwerking tussen het adviescollege, de Divisie Individuele Zaken en de Directie Forensische Zorg van DJI georganiseerd.

3.2 Congres 22 september 2015

Op 22 september 2015 heeft het adviescollege een congres georganiseerd met als titel: TBS ontketend?!

De TBS zat op slot. De behandelduur was opgelopen tot gemiddeld meer dan tien jaar. In toenemende mate weigerden verdachten, vaak op advies van hun advocaten, medewerking aan Pro Justitia rapportages. Rechters zijn minder vaak de TBS maatregel op gaan leggen en steeds vaker wordt door rechters de dwangverpleging voorwaardelijk beëindigd. Vervolgens lijkt het aantal hervattingen van de dwangverpleging toe te nemen. Het werd tijd voor een kentering.

De Taskforce verkorting behandelduur TBS heeft in relatief korte tijd alle ketenpartners rond de tafel gekregen en richting gegeven aan een gezamenlijke inspanning om te komen tot een belangrijke verkorting van de behandelduur in de TBS. Sindsdien is de gemiddelde behandelduur al korter geworden. In hetzelfde kader hebben de conferenties in Lunteren die ontwikkelingen geconcretiseerd. Vanuit het adviescollege, dat natuurlijk deel neemt aan deze beweging, is geconstateerd dat een rode draad in deze ontwikkelingen wordt gevormd door het als belemmering gevoelde gebrek aan directe, snelle en adequate communicatie tussen betrokken ketenpartners. Partners in de keten lijken op zichzelf te staan als aparte, losse schakels. Mede daardoor ontbreekt het vaker aan goede informatie op het juiste moment en daardoor ook aan de vereiste transparantie op momenten van besluitvorming. Dat moet en kan anders. Maar hoe? Bijvoorbeeld door het ont-keten van de ketenpartners als aparte schakels en het vervolgens vormen van een vloeiende lijn in de besluitvorming waarin elke (volgende) partner naadloos participeert.

In het verlengde van de geschetste ontwikkelingen heeft het adviescollege het congres TBS: ontketend?! georganiseerd. Tijdens dit congres zijn ketenpartners met elkaar in dialoog gegaan temidden van de deelnemers die zich, heel interactief, middels stemkastje en microfoon hebben gemengd in de discussie. Doel: het vinden van een in de praktijk werkbaar antwoord op de vraag hoe professionals kunnen bijdragen aan het verbeteringsproces. Niet de knelpunten van de eigen inbreng, maar de mogelijkheden van de gezamenlijke interactie waren daarbij het uitgangspunt. De gekozen locatie bood de ruimte en transparantie om dat mogelijk te maken.

Er hebben in totaal 204 personen aan het congres deelgenomen. De deelnemers waren onder meer afkomstig uit de rechtspraak, het openbaar ministerie, de advocatuur, de FPC's, de reclassering, het NIFP en het ministerie van Veiligheid en Justitie. Er is een verslag gepubliceerd met daarin een samenvatting van de presentaties, alsmede alle stemuitslagen. Hieruit zijn de volgende aanbevelingen gedestilleerd.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2005/2006, 30 250, nrs. 4 en 5 (Parlementair onderzoek TBS).

Aanbevelingen
Niet pas op de verlengingszitting kritische vragen stellen over het verlengingsadvies, maar reeds vooraf contact opnemen over pijnpunten en onduidelijkheden. Meer contact en uitleg tussen OM en FPC.
TBS is een specialisme, binnen OM en ZM dient de kennis hierover op peil te worden gehouden en hiervoor aangewezen personen dienen de verlengingszittingen te doen.
Indien het OM overweegt om geen verlengingsvordering in te dienen, dan het FPC tijdig berichten dat dit het voornemen is en waar de bedenkingen liggen.
Advocaten dienen zich bewust te zijn van het feit dat zij een positieve rol kunnen spelen door hun cliënten in gesprekken duidelijk te adviseren over zowel de positieve als de negatieve aspecten van de tbs en of zij hier baat bij kunnen hebben.
De reclassering dient niet te worden opgezadeld met onmogelijke opdrachten. Door de reclassering meer stem te geven in het traject en bij het opstellen van voorwaarden, kan de tbs effectiever worden gemaakt en kunnen de risico's worden beperkt.
Het contact tussen de rapporteurs en het FPC dient meer gericht te zijn op samenwerking. De houding dient kritisch, maar opbouwend te zijn.
Het contact tussen de reclassering en het FPC dient meer gericht te zijn op samenwerking en back up in de keten.
Het FPC dient in het verlengingsadvies duidelijk en gericht te rapporteren, waarbij de plannen duidelijk worden gemaakt en tevens wordt gereageerd op de vorige verlengingsbeslissing.
De aanwezigheid van de getuige-deskundige namens het FPC op de verlengingszitting dient beter te worden gefaciliteerd.
Advocaten dienen actiever bij de behandeling en het resocialisatietraject te worden betrokken. De bemiddelende rol van de advocaat dient beter benut te worden.
De deskundigheid van de rapporteurs dient te worden bevorderd.
Er dienen meer rapporteurs te komen die tevens binnen de forensische zorg/ FPC's werkzaam zijn of zijn geweest.
Er dient een bilateraal contact te komen tussen het NIFP en het FPC in de regio in het kader van deskundigheids- en kennisdeling. Meer contact en samenwerking.
Er dient meer samenwerking te zijn binnen de gehele keten.
De informatievoorziening dient meer gestroomlijnd te worden en effectiever te worden ingezet.
Inzetten op nascholing en intervisie bij zowel rechtsplegers als rapporteurs.
De kennis over een mogelijke overgang van de tbs naar de GGZ middels een BOPZ machtiging (bij een verlengingszitting) dient te worden bevorderd.
Overleg voorafgaand aan de verlengingszitting tussen FPC en het OM over een mogelijke overgang naar een RM dient te worden bevorderd.
Cijfers over de tbs dienen meer systematisch te worden gedeeld in de keten.
Er dienen meer mogelijkheden te zijn voor het FPC om in overleg te treden met het AVT.
De adviezen van het AVT dienen in het verlengingsdossier te zitten, zodat niet tot voorwaardelijke beëindiging kan worden besloten zonder dat de overwegingen van het AVT bekend zijn.
In het verloftraject dient meer in trajecten worden gedacht, waarbij de deskundigheid van de kliniek voorop dient te staan, en waarbij niet te grote maar ook niet te kleine stappen moeten worden gemaakt.

Begin 2016 heeft er nader overleg plaatsgevonden met de ketenpartners om te kijken hoe de diverse aanbevelingen in de praktijk kunnen worden opgepakt en hoe er een vervolg kan worden gegeven aan het congres.

3.3 Onderzoek

Studenten van de Vrije Universiteit in Amsterdam lopen in het kader van hun opleiding Master Criminologie, specialisatie Strafrechtelijke Handhaving in de praktijk stage bij het adviescollege en doen in dit kader onderzoek naar verlofdoelen. Zij worden hierbij begeleid door dr. J.M. Harte, universitair hoofddocent aan de faculteit rechtsgeleerdheid, en dr. B.H. Bulten, wetenschappelijk adviseur van het adviescollege.

Aanleiding onderzoek

De behandeling van tbs-gestelden moet leiden tot resocialisatie en beveiliging van de maatschappij. Verlof is een essentieel onderdeel hierin. Maar in welke zin is verlof essentieel? Wat gebeurt er precies tijdens een verlof en wat zijn concrete doelen ervan? Verlof wordt door FPC's op verschillende manieren benaderd. Soms wordt verlof in een meer algemene zin in de behandeling toegepast, andere keren koppelen FPC's per tbs-gestelde de individuele problematiek en risicofactoren aan concrete verlofdoelen. Naast het feit dat de vooraf opgestelde verlofdoelen soms zeer uiteen lopen, verschilt ook de (beschrijving van) de invulling van het verlof: de voorwaarden waar het verlof mee omgeven is, geplande locaties en wat er ondernomen wordt.

Doel en vorm van het onderzoek

Dit exploratieve onderzoek zou in een later stadium aanleiding kunnen geven tot meer onderzoek naar verlof en uiteindelijk wellicht tot een onderbouwde verloftheorie. Praktijk en onderzoek kunnen bij elkaar gebracht worden door concretere inzet van het verlof in de behandeling van tbs-gestelden. De meerwaarde van onderzoek naar verlof ligt in een bewuste en doelmatige toepassing van verlof in de behandeling. In dit onderzoek wordt een begin gemaakt met het in kaart brengen van verlofelementen. De invulling aan het verlof en de doelen die eraan gesteld worden bestudeerd. Als onderzoeksdata worden zowel verlof-aanvragen geraadpleegd als de deskundige kennis van psychiaters en psychologen uit het forensische veld.

Eerste resultaten

Een eerste onderzoek naar aanvragen voor begeleid verlof door Ingrid van Houwelingen heeft onder meer tot de volgende bevindingen geleid. De begeleid verloffase verloopt in de meeste klinieken volgens een standaard stappenplan. De te ondernemen activiteiten worden gekozen op basis van de gestelde behandeldoelen, waarbij rekening wordt gehouden met de wensen en behoeftes van de patiënt. Vaak zijn deze activiteiten, met name in het begin, vanwege de beperkte mogelijkheden voor iedere patiënt hetzelfde. De praktische invulling van de begeleide verloven wordt in de aanvragen meestal globaal beschreven, zodat er wat 'speelruimte' overblijft voor de precieze invulling van het verlof. De behandelverantwoordelijken zijn het er grotendeels over eens zijn dat 'vaardigheden oefenen', 'wennen aan het maatschappelijk leven' en 'hospitalisatie voorkomen en/of de kwaliteit van leven vergroten' doelen zijn die vaak van toepassing zijn bij begeleid verlof, maar zij vinden het lastig om aan te geven wat dé doelen van begeleid verlof zijn. Enerzijds komt dit doordat zij ieder een andere interpretatie geven aan doelen. Anderzijds is het stellen van verlofdoelen maatwerk, vanwege de heterogeniteit van de populatie tbs-patiënten. Het is daarom lastig voor de behandelverantwoordelijken om daar iets algemeen over te zeggen. Ook voor de manier waarop de verlofdoelen bereikt kunnen of moeten worden geldt dat de heterogeniteit van de populatie tbs-gestelden maakt dat op deze vraag geen eenduidig antwoord te geven is. Wel zijn een geleidelijke uitbreiding van vrijheden, ruimte voor het maken van fouten (binnen de grenzen van het aanvaardbare) en een vertrouwensrelatie tussen het behandelteam en de patiënt volgens de behandelverantwoordelijken voorwaarden die de kans op het behalen van de gestelde doelen vergroten. Volgens de behandelverantwoordelijken is het begeleid verlof een noodzakelijke interventie bij het behalen van behandeldoelen in de tbs, omdat deze verloffase een enigszins veilig kader biedt waarbinnen de patiënt op een geleidelijke, gecontroleerde manier kan wennen aan het leven buiten de kliniek. Het biedt de mogelijkheid om de patiënt onder

toezicht de aangeleerde vaardigheden te laten oefenen, waardoor de risico's beheersbaar blijven. Daarnaast kan het begeleid verlof bijdragen aan het vergroten van de behandelmotivatie bij de patiënt en het verbeteren van de vertrouwensrelatie tussen hem of haar en het behandelteam.

3.4 Communicatie

Ketenpartners

Direct betrokken bij de verlofaanvragen zijn enerzijds de FPC's en de GGZ instellingen waar de tbs-gestelde verblijft en anderzijds de Divisie Individuele Zaken. Door het bureau van het adviescollege en de Divisie Individuele Zaken is in 2015 net als voorgaande jaren veel aandacht besteed aan het in stand houden van een korte communicatielijn over de procesgang van de verlofaanvragen en de verzoeken van en aan de klinieken.

De afgelopen jaren hebben de klinieken tijdens overleg met het adviescollege aangegeven behoefte te hebben aan de mogelijkheid van (informeel) overleg met het college in complexe zaken, waarin een impasse dreigt te ontstaan. De vraag is derhalve gerezen op welke wijze dit, met behoud van een ieders positie en onafhankelijkheid, gerealiseerd zou kunnen worden. Dit ook met het oog op het Manifest van Lunteren en de beoogde versnelling in de behandeling en de verlofprocedure. In overleg met het LBHIV is besloten om de wetenschappelijk adviseur van het adviescollege in dit soort zaken in te zetten in het traject voorafgaand aan behandeling van de verlofaanvraag binnen het college, om de kliniek waar nodig te adviseren over vragen die spelen bij het opstellen van de verlofaanvraag en over onderwerpen in de verlofaanvraag die een nadere beschouwing behoeven. De kliniek stelt intern vast dat overleg met het de wetenschappelijk adviseur in een specifieke casus gewenst is. Deze vaststelling vindt bij voorkeur plaats in de interne verlofvoetsingscommissie, en in ieder geval in overleg met de directeur behandeling. De kliniek benoemt voorts een contactpersoon voor de wetenschappelijk adviseur in deze casus. De wetenschappelijk adviseur adviseert vervolgens de kliniek onafhankelijk van de behandelend commissie en is niet betrokken bij de besluitvorming. In juni 2015 is de pilot van start gegaan en er zijn in 2015 in totaal tien zaken aan de wetenschappelijk adviseur voorgelegd. Begin 2016 zal een evaluatie van de pilot plaatsvinden.

Website

Het adviescollege vindt het van belang om niet alleen zijn ketenpartners, maar ook overige belangstellenden op de hoogte te houden van de diverse activiteiten van en ontwikkelingen binnen het college. Middels de website van het adviescollege wordt beoogd om zoveel mogelijk inzicht te geven in de achtergrond, taak en werkwijze van het

adviescollege. Op de website is onder meer informatie te vinden over de werkwijze en samenstelling van het adviescollege, algemene (beleids)informatie over verlof en verloftoetsing en informatie over de soorten en aantallen adviezen van het adviescollege, inclusief enkele voorbeeldadviezen. Naast informatie rondom de kerntaak van het adviescollege, worden op de website de overige activiteiten van het college genoemd. Dit betreft onder meer informatie over de seminars die het adviescollege organiseert en een toelichting op de onderzoeken die het adviescollege uitvoert. Tot slot zijn via de website publicaties als jaarverslagen en nieuwsbrieven te downloaden.

[Bijwonen commissievergaderingen](#)

Sinds de oprichting van het adviescollege is de goede gewoonte ontstaan om belangstellenden desgewenst commissievergaderingen bij te laten wonen. Belangrijke doelen hierbij zijn vergroting van het draagvlak en meer bekendheid met de werkzaamheden van het college. De regel is dat er in beginsel maximaal twee personen per vergadering als toehoorder aanwezig mogen zijn. Daarbij geldt een strikte geheimhoudingsregeling, waarbij de toehoorder een geheimhoudingsverklaring dient te ondertekenen. Ook in 2015 hebben diverse personen een commissievergadering van het adviescollege bijgewoond. De ervaringen zijn positief te noemen en de toehoorders geven zonder uitzondering aan het zeer interessant gevonden te hebben en een beter beeld te hebben gekregen van wat het college doet.

Bijlage

Samenstelling

Adviescollege

Verloftoetsing TBS

Voorzitter:

mr H.G.W. Stikkelbroeck (senior-raadsheer gerechtshof)

Secretaris:

mw. mr H.G. Leentvaar-Loohuis

Juristen/commissievoorzitters:

mr J.P. Balkema (raadsheer in buitengewone dienst Hoge Raad)

mw. mr I.E. Klopper-Gerretsen (voormalig advocaat-generaal)

mr M.H.M. Boekhorst Carrillo (senior-raadsheer gerechtshof)

Gedragsdeskundigen:

drs A.R.A.M. Geraerts (psycholoog)

drs H.A. Gerritsen (psychiater)

drs B. van Giessen (psycholoog)

drs P.E. Geurkink (psycholoog)

mw. drs W.C.B. Hoenink (psycholoog)

drs W. van Kordelaar (psycholoog)

drs S.U. Leeuwestein (psychiater)

drs. I. Maksimovic (psychiater)

drs H. Morre (psychiater)

drs J.A.M. Reijnen (psycholoog)

drs H.T.J. Simons (psychiater))

Wetenschappelijk adviseur:

dr E. Bulten (psycholoog)

prof. dr B.C.M. Raes (emeritus hoogleraar forensische psychiatrie)

Plaatsvervangende leden

mr J.W.P. Verheugt (plaatsvervangend raadsheer)

mw. mr I.E. de Vries (senior-raadsheer gerechtshof)

mw. drs K.M. ten Brinck (psycholoog)

drs J. Huisman (psychiater)

drs A.J. de Groot (psycholoog)

drs L.Th. Horsman (psychiater)

drs P.H.L. Smeets (psycholoog)

mw. drs B.E.L. Spronk (psycholoog)

drs F.J.P. Walschot (psychiater)

Bureau:

mw. mr H.G. Leentvaar-Loohuis (hoofd bureau)

mw. mr K. Janse (plaatsvervangend secretaris)

mw. mr A. Klerks (plaatsvervangend secretaris)

mw. J. el Azaar-Jeschar (ondersteunend medewerker)

mw. C. Kolff (ondersteunend medewerker)

Contactgegevens:

Telefoonnummer secretariaat: 0880-71 39 00

E-mailadres: secretariaat@avt.minjus.nl

Website: www.verlofadviescollege.nl

Colofon

Dit jaarplan is een uitgave van:

Adviescollege Verloftoetsing TBS
Postbus 24019 | 3502 MA Utrecht
T 0880 713 900 | secretariaat@avt.minjus.nl
www.verlofadviescollege.nl

© Rijksoverheid | Maart 2016 | Publicatie-nr. 91616

Het Adviescollege Verloftoetsing TBS toetst verlofaanvragen van tbs-gestelden en brengt daarover onafhankelijk advies uit aan de minister. Het beoordeelt verlofaanvragen primair vanuit veiligheids-oogpunt voor de samenleving.